

cilneje pa so razmere našega ljudskega šolstva. Tu vlada niti zakrivati več ne more očitne svoje pristranosti. To hočem dokazati s posebnim ozirom na tržaško ljudsko-šolsko vprašanje. (Čujmo! Čujmo!)

Živ dokaz temu je naša šolska družba (Ciril-Metodijeva družba in njeni zavodi). Vlada je njena prva vteteljiteljica in njena najboljša pospeševalnica, kajti, ko bi se vlada zavedala svoje dolžnosti, naše šolske družbe sploh ne bi bilo. Tužna resnica je, da poldrugistotisoč Slovencev na Koroškem nima niti ene slov. šole. (Pojavi ogorčenja).

Žalostno dejstvo je dalje, da je na našem jugu, izlasti v Istri, še na stotine otrok brez vsake ljudske šole! A da ti otroci niso še Italijani ali Nemci, to vemo vsi. (Klici: Za te že skrbi vlada). Samo v Istri bi bilo treba najmanj 120 slovanskih ljudskih šol, da zadostimo najnujnejšim potrebam. Mislim, da je ni države na svetu, ki bi tako sistematično vzgajala analfabete. (Viharni klic: Sramota!)

Seveda bi znal kdo tam v ministarstvu prigovarjati: Saj to ni naša dolžnost, da bi ustanavljali ljudske šole! Ta dolžnost zadevuje po zakonu posamične krovine in samostojne samoupravne občine. Mož bi imel sicer prav, ko bi mi ne vedeli še nekaj boljsega, da ima namreč vlada v rokah vso moč, da prisili dežele in občine da izpolnijo svoje zakonite dolžnosti. In tega sredstva se vlada prav pridno poslužuje, kedar je prisiliti kako slovansko občino. (Klici: Tedaj je hitro po konci!)

Na drugi strani pa dejanski na svoje stroške ustanovlja ljudske šole seveda le za izvoljene narodnosti.

Čudovito jasn primer za to trditev nam je deželno stolno mesto kranjsko, Ljubljana. Tudi mi smo se vztrajno in dolgo časa upirali neupravičeni zahtevi ljubljanskih Nemcev, da bi jim vzdružavali samostojne nemške ljudske šole. Neupravičena je ta zahteva, pravim, ker je bilo za pouk naših Nemcev dotistihmal tako dobro skrbjeno, kakor za pouk slovenskih otrok v Celju, Mariboru, Trstu še nikdar ni bilo. Na vladnici našega učiteljskega je n. pr. učni jezik za otroke nemške narodnosti skoro čisto nemški; pa tudi v drugih mestnih ljudskih solah nemščina ni izključena in bi bili Slovenci v Trstu n. pr. lahko veseli, ako bi se njihovi otroci na tržaskih mestnih ljudskih solah učili toliko predmetov v materniščini, kolikor je nemščine na mestnih solah ljubljanskih. Zategadelj moremo zahtevo ljubljanskih Nemcev imenovati nagajivo.

Skupščina družbe sv. Cirila i Metoda.

V zadnjem upravnem letu so prirastle tri podružnice in sicer v Kozjem, ženska podružnica v Vrtojbi pri Gorici in na Jesenicah. Družba steje sedaj 151 podružnic z okoli 9000 členi. Ženskih podružnic je po zadnjem izkazu 38. Družba je vsikdar gojila duha solidarnosti in ga čuva še do danes. Povsod oznanjuje, da le edinstvo celokupnega slovenskega naroda, le vstrajno delo in požrtvovalnost, le večja izobrazba šolske mladine in drugih slojev pripelje naš narod k bolji bodočnosti. Tak duh vzajemnosti obrodi krasen sad.

Nadalje navaja društveno poročilo da je družba v 20 letih poslala v slovenski svet nad 100.000 izvodov knjig.

O darovih omenja: Lahko se reče, da je ni več slovenske občine, iz katere v teh dvajsetih letih družba ne bi prejela kacega daru; tudi v tem oziru je ona vse-slovenska.

Družba otvori na novo na Savi na Gorenjskem dva otroška vrtca, eno otroško zabavišče na Jesenicah. V Mariboru in v Studenicih je potrebna slovenska ljudska šola, v Gradcu je potreben otroški vrtci; narodna šola v St. Jakobu v Rožu potrebuje podpore. V bližnji bodočnosti bo treba podvojiti stroške družbe.

Ker se bodo povečali stroški, je treba tudi skrbeti za pomnoženje dohodkov.

Družba priporoča torej nakupovanje društvenega blaga in narodnega kolk. Tekom enega leta se je razpečalo 303.159 narodnih kolkov, za kar je družba dobila 5986 kron 32 stot., dobi pa še za razposlanih 641.321 kolkov okoli 6000 kron.

Priporoča Ciril-Metodov dar, nabiralnike po gostilnah, prireditel zabav in veselje v družbine namene, volila, posebno pa prosi za podporo županstev, do katerih prošnje že sedaj pri mnogih niso bile vspešne.

Poročilo tajnikovo je bilo soglasno odobreno.

Poročilo vsled poslova zadržanega blagajnikovega namestnika g. dra Iv. Mil. Hribarja je podal družbin podtajnik gospod Bradaška.

Društveni dohodki so se znatno zvisali. Prispevki podružnic, pokroviteljine, dohodki podružničnih veselje so znašali v minolem letu 16.316 kron 79 st, letos pa 25.508 kron 79 st., torej pri teh točkah za 10.809 kron več.

Darila ene občine, 46 posojilnic in 10 društev kron 354077, darovi za jeseniški vrtec k 816.09, novoletni darovi K 278.18, darovi Mohorjanov K 568.86, razni darovi K 1851.84, od družbinah vžgalic K 2600, od družbine kave K 1222.80, od družbinah biskotov K 1564, od družbinega pralnega mila 400 kron, od družbinega toaletnega mila K 17, od družbenih valčkov K 240, od družbinega platna K 400, volila K 1027.50, za prodane knjige in učla K 1132.26, za družbin koledar K 3284.56, za knjižice K 2152.13, za družbin narodni kolek K 2152.40, prehodni prejemki K 404.33, iz nabiralnikov samo K 34.37, za družbine znake K 224 itd.

Veče svote so nabrali tudi razni časopisi.

Med stroški navajamo: šolstvo v Trstu K 14.959.99, šolsko poslopje v Trstu K 4643.34, šolska vrtca v Rojanu in na Greti K 2389.98, šolstvo na Goriškem K 1630, šola na Muti K 1841.36, šolski vrtec v Celju K 980, šola v Velikovcu K 4673.72 st., šolski vrtec v Mariboru K 1068, šolski vrtec v Trzinu K 1691.13, šolsko poslopje na Jesenicah K 13768.19, šolski vrtec pri sv. Ivanu pri Trstu K 1312.30, šolski vrtec v Škedinju pri Trstu K 760.30 st., šolski vrtec v Rocolu poleg Trsta K 1195.70, podpore K 240, za šolske knjige, učila in tiskovine K 1589.72 za tisk družbenih knjižic K 2535.52. Skupno znašajo dohodki 64.328 kron 11 stot., stroški pa 61.096 kron 57 stot. prebitek 3231 kron in je s preostankom prejšnjega poslovnega leta znašala družbina razpoložnina 6194 K 73 stot.

G. župnik Malenšek je imenom revizorjev predlagal, naj se računi odobre, kar je bilo vsprejeto.

(Zvršetak pride)

Domače vesti.

Shod avstrijskih nemških mest.

Shod avstrijskih nemških mest, ki se je te dni vršil v Bregencu, je sklenil zahtevati, naj se mestne uprave oproste priobninskega davka. Vlada naj najame posojilo 50 milijonov kron, da se dovrši telefonska progla in da se spolnijo vse zveze.

Občinske volitve v Sanvinčenti

so dovršena. Zmagala je v vseh treh razredih italijanska stranka. V tretjem in drugem razredu je zmagala italijanska stranka po hudi borbi. V prvem razredu se hrvatska stranka ni volitve vdeležila, ker je volilna komisija že v početku volitve pripustila na glasovanje dva volilca, ki sta pred dnevi umrla. Vladnega komisarja ni bilo.

Požar.

Sinoči okoli 6. ure in pol je navstal ogenj v kolibi na Greti, ki je bila zaznamovana s število 10. Neki izvoščik, prihajajoči s Proseka v Trst, je to prvi zapazil. Prišedši do kavarne Trieste v ulici del Belvedere je od ondot telefoničnim potom obvestil gasilce o navstalem požaru. Gasilci so šli takoj z dvema gasilnima vozovoma na označeno mesto.

O njih prihodu je pa že gorela streha in plamen je visoko svigal proti nebu. Delo gasilcev se je moralo torej omejiti le na to, da so ognju branili, da bi se razširil na sosednje hiše. To se jim je pa tudi posrečilo. Tri ure pozneje so se gasilci vračali na svoje postaje.

Omonjena koliba — ki je last krčmarja Angela Coana, kateri je v kolibi tudi stanoval — je pogorela do tal. Zgorelo je tudi pohištvo, tako da se škoda ceni na blizu 5000 kron.

Poskus samomora.

32 letni Josip Angeli je nesrečen alkoholist in stanuje pri gospej Katarini Zoratti v ulici sv. Katarine št. 1. Gospa Zoratti mora vedno paziti na tega nesrečnega, da ne stori kake neumnosti. Včeraj je pa Angeli izrabil hip, ko ni bil opazovan, in se je zaletel v okno. Šipe istega razbil in hotel skočiti na ulico. K sreči je bila gospa Zoratti slišala žvenket razbitih šip in je takoj skočila v sobo ter zblaznelemu Angeliju zabranila izvršiti, kar je nameraval.

Zatem je poklicala zdravnika se zdravniške postaje, ki je konstatoval, da si je Angeli ob razbiti šipi porezal levo roko, mu isto obvezal in ga dal po tem odvesti v mestno bolnišnico, kjer so ga zaprli v opazovalnico za umobolne.

Loterijske številke izžrebane dne

16. t. m.					
Trst	75	84	69	54	1
Line	20	1	4	65	52

Koledar in vreme. Danes: Ježef Kopertinski; Sterad: Sokolica. — Jutri: Januarij, škof; Vitodrad: Smiljka.

Temperatura: ob 2. uri popoldne +22° C.
Vreme: lepo, veter.

Razne vesti.

Puškinov sin. Kakor javlja »Petrograjski Herold« je nedavno umrl najmlajši sin velikega ruskega pesnika Aleksandra Sergejeviča Puškina, Gregorij Puškin, na svojem posestvu Markutju blizu Vilne v 60. letu starosti. Spisal je v svojem življenju mnogo humorističnih pesmi, toda nikdar jih ni dal tiskati.

Mesto Baku ob Kaspijskem morju, kjer so se v zadnjem času vršili grozni prizori, ima 100.000 prebivalcev. Tukaj so veliki studenci nafte, iz katere destilirajo petrolej. V mestu bivajo ljudje raznih narodnosti. Od dveh skupin večih studentev nafte nahaja se ena južno od mesta na hribu Bibi Eibet druga pa na severni strani v Balakani, ki je oddaljena kakih 10 kilometrov od mesta. V Balakani ima švedska tvrdka Nobel 500 studentev. — Uradi, delavske hiše, hiše uradnikov vrste se ob eni in drugi strani ulice. V Baku se na leto pridela milijardo in pol kilogramov nafte na leto. 50.000 delavcev, Tatarjev, Armencev in Židov dela pri studencih in v prostorih, kjer se nafta destilira. Leta 1905 je štrajkalo ned 20.000 delavcev. Štrajk so organizirali Rusi, a vodili so ga Armenci. V onem štrajku so delavci izvojevali maksimum 10 urnega dnevnega dela, dnevnic po rublju in pravico, da si vsakih 100 delavcev imenuje po enega zastopnika, ki se zamore v slučaju pogajati z delodajalci. Delavcem je prišla v tem štrajku na pomoč ruska vlada, ki je prisilila delo dajalec, da so popustili, izlasti radi tega, ker so lastniki studentev večinom inozemci. V onem štrajku niso Tatarji stali ob strani Armencev, dočim so Rusi in Židje bili z njimi zvezani.

Mednarodni kongres proti tuberkulozi se sestane v Parizu dne 2. oktobra t. l. Predsedoval mu bo predsednik francoske republike. Triinideset držav se je odzvalo povabilu, da sodelujejo na kongresu in pričakuje se, da se o tej priliki sestane v Parizu okoli 2500 zdravnikov. Kongres bo razdeljen v štiri oddelke: kirurška patologija, medicinska patologija, varstvo in pomoč otrokom, varstvo in pomoč odraslim. Člene kongresa vsprejme uradno predsednik republike in pariški mestni svet.

Potres v Kalabriji. Iz južne Italije prihajajo poročila, da se še vedno ponavljajo potresni sunki, ki povzročajo novo škodo in strah med prebivalstvom. Ognjenik na otoku Stromboli bljuje še vedno, iz žrela se vzdiguje gost dim. Opažajo se tudi razni naravni fenomeni; tako so vode v studencih narastle ter zadobile mlečno barvo. Več studentev je izginilo, a na drugih krajih so se pojavili novi studenci. Blizo vasi Rosarno je ob državni cesti nastala razpoka, dolga 200 metrov, glo-

boka en meter in široka 10 centimetrov. Na več krajih se je zemlja odprla, iz razpoklin prahajata na dan voda in pepel. — Prva poročila o številu oseb ki so bile vsled potresa ubiti in ranjeni so bila prebitana. Sedaj se je konstatovalo, da ni bilo ubitih nad 400 oseb, ranjenih pa ne mnogo nad 700!

Letošnji pridelek žita na Francoskem cenijo na 116.710 200 hektolitrov, to je za 12 194.747 hektolitrov več nego v minolem letu.

O katastrofi oklopnjače »Mikasa«. Londonski »Daily Telegraph« poroča iz Tokija o podrobnostih glede katastrofe, ki je zadela japonsko vojno ladjo »Mikasa« nastopno: Oklopnjača »Mikasa« je z drugimi vojnimi ladjami vred priplula v pristanišče Sascho radi neklih popravkov. Vse moštvo je spalo ko se je slišal klic: Ogenj, ogenj! Moštvo, na pol goło, je hitelo k sesalkam, da ugasi požar. Vsi so storili svojo dolžnost. V prvih početkih je vladala na ladji zmešnjava. V malo minutah se je ogenj s sprednjega razširil na zadnji del. Nakrat je nastala grozna eksplozija, ki jo je bilo slišati daleč na okolo. Ogenj je postajal vedno večji, izlasti v onih delih ladje, kjer je gasil največ del moštva. Strašen je bil pogled z obrežja na gorečo ladjo: Večina mornarjev je umrla vsled opeklin. Veliko število mornarjev se je nahajalo pod krovom ladje in ti so se potopili z ladjo vred. Nade je, da bo možno dvigniti ladjo in jo popraviti.

Kdo plača največ davkov? Po uradni statistiki pripada v Avstriji poprečno na enega prebivalca davkov na leto: Na enega Čeha 57.20 kron, na enega Nemca 53.64 k., na enega Italijana 50.64 k., na enega Slovence 34.44 k., na enega Poljaka 25.54 k., na enega Srba 25.44 k., na enega Rumuna 20.46 k., na enega Rusina 20.26 k.

F. Pertot urar
TRST - ul. Poste nuove št. 9
priporoča velik izbor ur: Omega, Schaffhouse, Longines, Tavanis itd. kakor tudi zlate, srebrne in kovinske ure za gospe. Izbor ur za birmo. Sprejema popraviljanja po nizkih cenah.

Stavbinski materijal

kakor korce, vsakovrstno opeko, pesek, apno, živo in ugašeno, se dobiva po najnižjih cenah, da se ni bati konkurence, pri tvrdki

Belli & Corsi

ulica Economo št. 12 (stari mlin).

M. SALARINI

v ulici Ponte della Fabbra št. 2.
(Vogal ul. Torrente.)

Pomlad!

Poletje!

Zaloga oblek in površnikov

za gospe, dečke in otroke, velik izbor platnene obleke in kostumov, raznovrstne jope ter rumena in modra obleka za delavce.

Nov dohod blaga za obleke po meri, koje se svrše točno in hitro po zelo nizkih cenah.

Na deželo vzorci brezplačno in franko.

PODRUŽNICA:
„ALLA CITTA DI LONDRA“
ul. Poste nuove št. 5. (vogal ul. Torre bianca)

Tovarna pohištva
Aleksander Levi Minzi
ulica Tesa št. 52. A (lastna hiša).
ZALOGA:
PIAZZA ROSARIO (šolsko poslopje).
Cene, da se ni bati nobene konkurence.
Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.
Ilustrovan cenik brezplačno in franko

Narodni kolek je

vdobiti pri upravi

„Edinost“

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

REKLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH TARTEVAH

KATALOGI BREZPLAČNO.